

Lunds Botaniska Förening

MEDLEMSBLAD 1990

LUNDS BOTANISKA FÖRENING 1990

Adress: Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund
Postgiro: 8 35 22 - 3

Styrelse

Ordförande: Sven Snogerup, Trumpetaregränd 9, 222 39 Lund;
tel arb: 046-109558, hem: 046-123755

Vice ordförande: Håkan Wittzell, Råbyvägen 15 B:13, 223 57 Lund;
tel: 046-116853

Protokollsekreterare: Alf Porenus, Betesvägen 2, 240 10 Dalby;
tel: 046-201194

Programsekreterare: Bengt Örneberg, Svaneholmsgatan 12, 217 73
Malmö; tel: 040-915041

& Kjell-Arne Olsson, Lövens väg 38, 291 94 Kristianstad; tel: 044-226024
Kassör: Åke Andersson, Östra Hyllievägen 22, 216 21 Malmö;
tel: 040-156307

Övriga ledamöter: Henrik Johansson, Thomas Karlsson,
Göran Mattiasson, Leif Sigbo.

Funktionärer

Sexmästare: Astrid Thunblad, Basungränden 3A, 223 68 Lund; tel: 046-
148432

Medlemsregistrator, arkivarie och distributör: Britt Snogerup,
Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund; tel: 046-108965

Revisorer: Lennart Engstrand och Ragnar Ericson

Revisorsuppleanter: Linus Svensson och Bengt Bentzer

LUNDS BOTANISKA FÖRENINGENS MEDLEMSBLAD

Redaktör och ansvarig utgivare: Per Lassen, Botaniska Museet,
Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund; tel arb: 046-108977, hem: 046-146902

Omslagsbilden: t v *Chionodoxa gigantea*, t h *Chionodoxa forbesii* från Botaniska Trädgården i Lund. Naturlig storlek. Avritade sent under blomningen, därför börjar kalkbladen bli tillbakarullade och blommans diameter är mindre än i helt fräscht tillstånd. *Ch. gigantea* har svagt utbildat vitt öga, *forbesii* mkt tydligt. *Ch. sardensis* är lik den senare men har intensivare blå färg och saknar vitt öga. Jämför sid 45. Åtminstone i Botan förekommer svårbestämda övergångsformer, men majoriteten går tydligt att att klassa som någon av arterna

INNEHÅLL

Information från Projekt Skånes Flora	2
Kurs för inventerare i Tomelilla i juli	3
Inventeringsläger i Billinge 25-29 juni	3
"Tillägg till Krok" (Skånes Flora 9)	4
Komplettering av LBF:s program: OBS! Exkursion till Møns Klint 10 juni	55
Upprop om Projekt Blekinges Flora	56

INFORMATION FRÅN SKÅNES FLORA

Projektledning

Projekt Skånes Flora har formaliserats på så sätt att föreningsmötet den 6 april 1990 beslöt att inrätta en kommitté med det officiella namnet Ledningsgruppen för Projekt Skånes Flora. Ledningsgruppen har rätt att fatta beslut i projektangelägenheter som metodik, organisation, publicering och ekonomi, samt att insamla medel för projektets verksamhet. Större ekonomiska beslut ska dock hänskjutas till föreningens styrelse, som ska hållas informerad om ledningsgruppens arbete och projektets utveckling. Vidare beslöts att ledningsgruppens medlemmar utses av styrelsen, vilket normalt sker vid styrelsens egen årliga konstituering.

För 1990 består ledningsgruppen av Håkan Wittzell, Kjell-Arne Olsson, Mats Gustafsson, Thomas Karlsson, Göran Mattiasson, Leif Sigbo, Sven Snogerup och Göran Wendt.

Lunds Botaniska Förening har för 1990 anställt Kjell-Arne Olsson som projektledare (på 25% av heltid). Honom kan du nå på adress:

Lövens väg 38, 291 94 KRISTIANSTAD
tel 044-22 60 24 (hem), 13 51 82 (arb)

Ekonomi

Lunds Botaniska Förening är en ideell förening som ekonomiskt inte har möjlighet att bedriva Projekt Skånes Flora enligt den målsättning och de ambitioner som dragits upp. Föreningen har dock kunnat anställa en projektledare på 25% av heltid under 1990 för att få igång projektet, och även köpt datorutrustning för ca 25.000 kronor. För att göra det möjligt för projektledningen att administrera hela projektet, med alla de skiftande arbetsuppgifter detta innebär, och för att kunna klara inmatningen av den mängd data som kommer att flyta in under projektets gång, har projektet en budget på ca 300.000 kronor/år fr o m 1991.

För att finansiera projektet har vi ansökt om anslag och bidrag från länsstyrelserna samt primär- och sekundärkommunerna i Skåne. Den offentliga sektorns ekonomiska situation beskrivs som hårt ansträngd för närvarande. Det är därför högst osäkert om projektet helt kan finansieras på detta sätt. Har du idéer om alternativa finansieringssätt, kontakta Kjell-Arne Olsson! Tag även eventuella tillfällen i akt att försöka påverka beslutsfattarna i din egen kommun!

Projekt Skånes Flora har öppnat ett eget postgirokonto, 34 22 89-6, som gör det möjligt för dig som enskild medlem att stöda projektet ekonomiskt. Alla bidrag, små som stora, är mycket välkomna och av stor betydelse för projektets framtid.

KURS FÖR INVENTERARE

Om det finns intresse kommer det att anordnas en kurs för inventerare och blivande inventerare på Tomelilla Folkhögskola under första veckan i juli. Kursen anordnas av folkhögskolan, men kommer att utformas speciellt för skåneinventeringen. Kursen vänder sig speciellt till dig som kanske ännu känner dig osäker på inventeringsteknik och -metodik, växtkännedom etc. Kursens närmare innehåll och utformning är ännu inte klar. Kontakta Kjell-Arne Olsson (Lövens väg 38, 291 94 KRISTIANSTAD, tel 044-22 60 24) för en intresseanmälan senast den 23 maj. Då kan du även framföra om du har några speciella önskemål och på så sätt påverka kursens innehåll. Kursen kommer att kosta 3 - 400:- (mat och logi ingår inte).

INVENTERINGSLÄGER I BILLINGE

Skånes Flora arrangerar 25-29 juni 1990 ett inventeringsläger i norra delen av Eslövs kommun, som omfattar det halvöppna landskapet mellan Söderåsen och Ringsjöarna. Under dagarna inventerar vi i smågrupper om 1-3 personer och på kvällarna har vi möjlighet att diskutera dagens fynd och få hjälp med svårbestämda växter.

Inkvartering blir på vandrarhem i Billinge (inventeringsruta 3C 1j SV) med möjlighet till självhushåll för dem som så önskar (pris ca 65:-/natt). Orten är klassisk, eftersom det var här som Nils Lilja, författare av den första icke latinska skånefloran (1838) var verksam som klockare. Billinge nämns därför flitigt i hans flora.

Antalet platser är begränsat och anmälan bör därför göras så snart som möjligt. Vill du försäkra dig om en trevlig inventeringsruta i trakten, så gör du klokt i att boka denna redan nu. Rutbokning är dock inget krav för deltagande i lägret, utan de som i första hand vill följa med en erfaren inventerare, får också gärna anmäla sig.

Anmälan görs till Hans Larsson
(Fulltofta, PI 711, 242 94 HÖRBY, 0415-106 89)

TILLÄGG TILL KROK

(sammanställda av Kjell-Arne Olsson)

I anvisningarna rekommenderas Krok & Almquist *Svensk flora* (1984 eller senare) som inventeringsflora. Denna flora är dock en fälthandbok med begränsat utrymme. Detta gör att ett flertal växter och växtgrupper är allt för knapphändigt behandlade för att möjliggöra en säker bestämning. Dessutom innehåller Projekt Skånes Floras växtförteckning åtskilliga inhemska växter, främst underarter och varieteter, som inte alls finns medtagna i *Svensk flora*. I detta meddelande presenteras ett urval av dessa växter.

Beträffande växter som blivit utförligt behandlade i *Svensk Botanisk Tidskrift* vol 70 eller senare, hänvisas i de flesta fall till dessa uppsatser. Från och med vol 74 (1980) finns ännu alla häften av tidskriften att beställa genom Britt Snogerup, Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18, 223 61 LUND, tel 046-108965 (fm). Om du är intresserad av någon uppsats ur vol 70-73 kan du kontakta projektledningen, så kan du erhålla en fotostatkopiering av uppsatsen för självkostnadspris. Dessutom finns naturligtvis möjlighet för dig att låna tidskriften från närmsta bibliotek.

I den följande framställningen lämnas inga speciella litteraturhänvisningar. Den litteratur som i första hand använts och från vilka de flesta uppgifter hämtats är:

Hansen *Dansk feltflora*; Hylander *Nordisk kärlväxtflora I-II*; Lid *Norsk og svensk flora*; *Meddelanden från Smålands Flora*; Rich & Rich *Plant Crib*; Schmeil & Fitschen *Flora von Deutschland*; Weimarck *Atlas över Skånes flora*; Weimarck *Skånes Flora*; Wiggington & Graham *Guide to the Identification of some Difficult Plant Groups*.

***Equisetum arvense* x *fluviatile* (*E. x litorale*), åker- x sjöfräken**

Hybriden mellan åkerfräken och sjöfräken har endast noterats från ett 10-tal lokaler i Skåne, men är troligen förbisedd. Den kan skiljas från sjöfräken genom den mindre mittkanalen, grenar med färre räfflor och slidor som är mera klocklika än cylindriska; från åkerfräken genom den större mittkanalen och kala utlöpare (rhizom). Hybriden är inte alltid intermediär utan kan variera och ibland utseendemässigt närma sig någon av föräldraarterna: på torra ståndorter kan den likna åkerfräken, på blöta sjöfräken.

Equisetum arvense

E. arvense x *fluviatile*

E. fluviatile

***Pteridium aquilinum*, örnbräken och slokörnbräken**

Pteridium aquilinum ssp *aquilinum*, slokörnbräken, är en sydlig ras av örnbräken, som troligen dominerar i stora delar av Skåne. Utbredningen är inte närmare känd, då ssp *aquilinum* och ssp *latiusculum*, örnbräken, tidigare inte skildes åt.

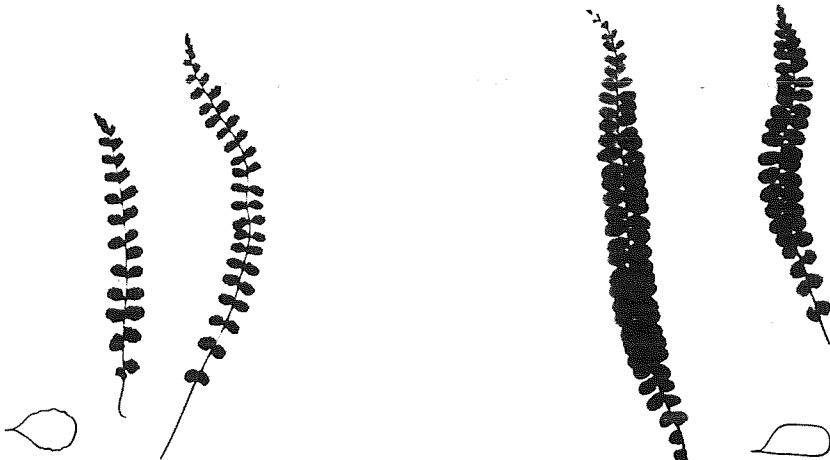
- ssp *aquilinum*, slokörnbräken, kan bli högvuxen, upp till ca 2 m. Bladskiva trappstegslikt uppbyggd (jämt överhängande), mjuk och matt. Bladens småflikar är smalt lineära, kala på ovansidan och håriga på undersidan.
- ssp *latiusculum*, örnbräken, är oftast mera lågvuxen, upp till ca 1 m. Bladskiva plan och horisontell (stängel skarpt vinklad), fast och glänsande. Bladens småflikar är brett triangulära, håriga på ovansidan och svagt håriga på undersidans nerver.

Asplenium trichomanes, svartbräken

Asplenium trichomanes, svartbräken, representeras i Skåne av två underarter, ssp *trichomanes* som är bunden till silikatberg (urberg) och ssp *quadrivalens* som är bunden till kalkunderlag. Förutom mikroskopiska karaktärer finns det flera skillnader i bladens utseende:

- ssp *trichomanes* har rundade småblad med tydligt naggad kant. Kanten är uppåtböjd så att småbladet blir konkavt. Småbladens infästningspunkt sitter mitt på innersidan. Småbladen är glest fördelade på bladskافتet. De mittersta cellerna på bladskافتets fjäll är rödbruna.
- ssp *quadrivalens* har avlånga småblad (med parallella långsidor) med nästan helbräddad kant. Kanten är nedåtböjd så att småbladet blir konvext. Småbladens infästningspunkt sitter i nedre hörnet. Småbladen är tätt satta på bladskافتet. De mittersta cellerna på bladskافتets fjäll är svarta.

I Sverige finns ytterligare en underart, ssp *inexpectans*, där den tvärt avsmalnande bladskivan är karaktäristisk. Denna underart är bunden till kalk och noterad från Öland och Gotland. De olika formerna av svartbräken finns utförligt beskrivna med bl.a. bestämningsnyckel och illustrationer i SBT 74: 5 s. 353, Eva Tigerschiöld, *Tre underarter av Asplenium trichomanes, svartbräken, i Sverige*.

Asplenium trichomanes
ssp *trichomanes*

Asplenium trichomanes
ssp *quadrivalens*

***Gymnocarpium robertianum*, kalkbräken**

Tabell över skiljekaraktärer mellan ekbräken och kalkbräken, fotografi i SBT 74: 4 s. 257, Nils-Arvid Andersson och Mats Elfström, *Kalkbräken, Gymnocarpium robertianum, ny art för Skåne*.

***Alnus glutinosa* x *incana*, klibbal x gråal**

Den nordliga gråalen är inte inhemsk i Skåne, men ofta planterad, förvildad och naturaliserad. Hybriden mellan den vanliga klibbalen och gråalen har blivit noterad ett 10-tal gånger. Denna hybrid är fertil och är lätt att ta för gråal genom de korta bladskäften. Hängena är dock oftast större. Bladen kan variera från kort tillspetsade till trubbiga.

***Ulmus glabra* x *minor*, skogsalm x lundalm**

Beskrivningar och illustrationer i SBT 74: 4 s. 311, Arvid Nilsson, *Om hybriderna mellan skogsalm och lundalm i natur och kultur*.

***Urtica dioica* var *holosericea*, skogsnässla**

Urtica dioica var *holosericea*, skogsnässla, skiljer sig från de vanliga kulturformerna genom att den saknar eller har sparsamt med brännhår på stjälk och bladskäft (men rikligt med utspärrade, vanliga hår). Vidare har den avlångt lansettlika blad (huvudformen har äggrunda - avlånga blad). Skogsnässlan växer i fuktiga, näringsrika lövskogar och är troligen inhemsk på dessa ståndorter. Utbredningen är inte närmare känd.

***Polygonum aviculare*, trampört**

Polygonum aviculare, trampört, är ett mycket mångformigt och variabelt artkomplex, som under tidernas lopp uppdelats på olika sätt i arter, underarter och varieteter. Här behandlas *P. aviculare* som en art med tre underarter representerade i Skåne. Alla tre underarterna är troligen vanliga i landskapet. Mogna frukter är nödvändiga för bestämning till underart. Undvik insamling av höstexemplar som ofta får otypiska frukter. Frukterna har här inte mognat på normalt sätt utan fortsatt att växa, så att de ibland misstagits för *P. oxyspermum*, näbbtrampört. Dessa abnorma exemplar får

dock frukter med en ljus, grönaktig färg, till skillnad från näbbtrampörtens glänsande, ljusbruna frukter.

Skillnader mellan bägartrampört ssp *arenastrum*, smal trampört ssp *rurivagum* och stor trampört ssp *aviculare*. OBS övergångar finns!

Karaktär	<i>arenastrum</i>	<i>rurivagum</i>	<i>aviculare</i>
Växtsätt	vanl nedliggande	upprät eller nedliggande	vanl upprät
Stamblad	obetydl större än grenbladen	obetydl större än grenbladen	mycket större än grenbladen
Grenblad	2-4(-5,5) ggr så långa som breda	(3,5-)4,5-14 ggr så långa som breda	2-6 ggr så långa som breda
Kalk	2-3,5 mm siäi	2-3 mm grovnervig	3-4,5 mm grovnervig
Kalkflikar	45-58% av tot, kanter vita	45-58% av tot, kanter vita - - skära	45-58% av tot, kanter vanl skära
Nöt, form	2 plana - kon- vexa sidor, 1 smalare konkav; ibland 2-sidig	3 grunt konkava eller 2 plana och 1 konkav; de två minst konkava bredare	3 tydligt konkava nästan likstora sidor
Nöt, skulptur	punkterad eller ibland nästan blank	punkterad eller ibland nästan blank	alltid med grova punkter i rader
Nöt, storlek	1,5-3 mm vanl dold av kalken	2-2,7 mm utskjutande med spetsen skymtar ibland även mellan flikarna	2,5-3,5 mm vanl dold av kalken

***Polygonum lapathifolium*, pilört och strandpilört**

Tabell över skiljekaraktärer mellan ssp *pallidum*, strandpilört, och ssp *lapathifolium*, pilört, illustrationer och beskrivningar av underarterna i SBT 80: 5 s. 293, Stefan Ekman och Tommy Knutsson, *Polygonum lapathifolium* i Sverige.

***Montia*, källört**

Montia fontana, källört, uppfattas numera som en art uppdelad på tre underarter. *M. arvensis*, vårkällört, som ofta behandlats som en underart av källört, betraktas däremot som egen art. Mogna frön är nödvändiga för bestämning till underart. Dessutom behövs stark lupp eller mikroskop. Ssp *fontana*, källört, är den dominerande underarten i Skåne, medan ssp *amporitana*, taggkällört, och ssp *variabilis*, vårtkällört, troligen är mycket ovanliga i Skåne.

1. Frön med slät kant, starkt glänsande ssp *fontana*
- Frön åtminstone längs kanten med m el m tydliga vårtor 2
2. Frön matta, täckta av stora, rundtrubbiga vårtor *M. arvensis*
- Frön m el m glänsande, med vårtor (mindre) endast längs kanten 3
3. Vårtor längs kanten tätt ställda, höga och spetsiga . . ssp *amporitana*
- Vårtorna längs kanten glest ställda, låga och trubbiga - tillspetsade . . .
. ssp *variabilis*

1 mm

ssp *fontana*

ssp *amporitana*

ssp *variabilis*

Frön av *Montia fontana*

***Arenaria*, spädnarv, sandnarv och kustsandnarv**

Hos oss bildar släktet *Arenaria* en formserie från den spensliga spädnarven, *A. leptoclados*, över den vanliga sandnarven, *A. serpyllifolia* var *serpyllifolia*, till den grova och kompakta kustsandnarven, *A. serpyllifolia* var *lloydii*. Spädnarven har endast blivit funnen ett fåtal gånger i södra Skåne. Troligen är den dock förbisedd. Kustsandnarven är en kustbunden varietet vars utbredning i Skåne inte är känd.

	<i>A. leptoclados</i>	<i>A. serp. var serpyllifolia</i>	<i>A. serp. var lloydii</i>
Mogna frön	ca. 0,4x0,4 mm	ca. 0,5x0,4 mm	över 0,6x0,4 mm
Kapsel	med raka sidor, mindre än 3x1,5 mm som mogen möjlig att pressa samman (utan att den går sönder)	tydl. utvidgad vid basen > 3x1,5-2 mm som mogen ej möjlig att pressa samman	ngt utvidgad vid basen, > 3x2 mm, som mogen ej möjlig att pressa samman
Blomskåft i fruktstadiet	spensligt, uppåtböjt längre än foderbladen	grovt, rakt, längre än foderbladen	grovt, rakt, ofta kortare än foderbladen
Blomställning	mkt gles	gles	vanl. mkt kompakt

A. leptoclados

A. serp. var serpyllifolia

A. serp. var. lloydii

Kapslar av *Arenaria* (med foder borttaget)

***Cerastium arvense x tomentosum*, fältarv x silverarv**

Beskrivning av hybriden i SBT 71: 3 s. 263, Arvid Nilsson, *Spontana hybrider mellan fältarv och silverarv (Cerastium arvense x tomentosum)*.

OBS. Troligen är det mesta man finner av förvildad "silverarv" hybrider.

Cerastium fontanum var holosteoides

Cerastium fontanum var holosteoides skiljer sig från den vanliga kulturformen av hönsarv (var *triviale*) genom att stjälken är kal eller ensidigt hårig. På var *triviale* är stjälken hårig runt om. Var *holosteoides* är kustbunden och växer främst på strandängar (gärna myrtuvor). Varietetens utbredning i Skåne är inte känd.

***Scleranthus annuus*, tuv- och grönknavel**

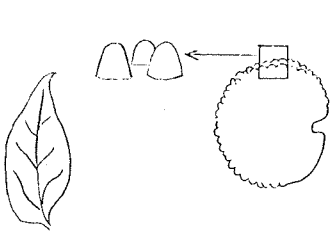
Illustrationer, beskrivningar och tabell över skiljekarakterer mellan tuvknavel och grönknavel i SBT 72: 3 s. 166, Th. Ruuth och Ö. Nilsson, *Scleranthus annuus ssp polycarpus, tuvknavel, i Sverige*.

***Stellaria nemorum*, lundarv**

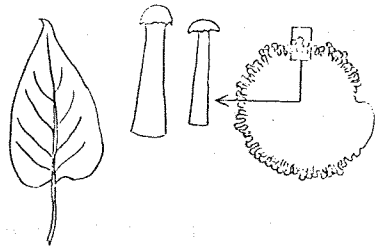
Stellaria nemorum förekommer i två underarter: ssp *glochidisperma*, sydlundarv och ssp *nemorum*, nordlundarv. Sydlundarv är ganska vanlig i ängslövskogar i våra kalktrakter, medan nordlundarv troligen är ovanlig i Skåne. Den är endast belagd från två lokaler i Skåne (Kullaberg och Bårslöv). Bästa skiljekarakteren mellan underarterna är utskotten på fröna. För att se dessa är en mycket stark lupp eller ett mikroskop nödvändigt!

- ssp *glochidisperma*, sydlundarv. Alla blad med hjärtlik bas (utom möjligen översta bladparet). Alla blad långskaftade (ibland kan bladen i det översta bladparet vara kort- eller oskaftade). Blomstjälkar och foderblad oftast kala (ibland med mycket korta hår). Frönas utskott höga och försedda med ett nertill taggigt "huvud".
- ssp *nemorum*, nordlundarv. Nedre blad med hjärtlik bas, övre med ägggrund bas. Blomstjälkar allt kortare uppåt; övre blad oskaftade. Blomstjälkar och foderblad långhåriga. Fröna med halvsfäriska, helt släta utskott.

Figur nästa sida!

Stellaria nemorum ssp. nemorum

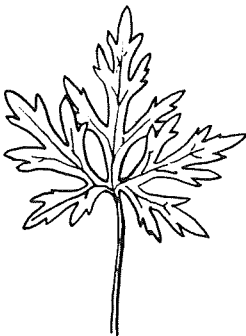

Stellaria nemorum ssp. glochidisperma

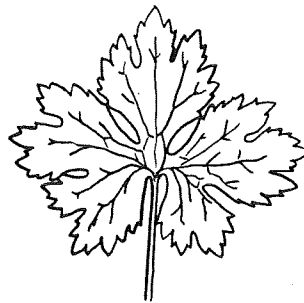
***Ranunculus acris ssp. friesianus*, parksmörblomma**

Ranunculus acris ssp. friesianus, parksmörblomma, är ursprunglig i SÖ Frankrike, men har etablerat sig i kulturskapade miljöer, främst parker, där den kommit in tillsammans med importerat gräsfrö. Parksmörblomman har lång, krypande jordstam och äggrunda - avlångt äggrunda bladlobber, medan den vanliga, inhemska smörblomman, *R. acris ssp. acris*, har kort jordstam och linjära - lansettlika bladlobber. Parksmörblomman är oftast betydligt högvuxnare än den vanliga underarten (upp till 120 cm). Parksmörblomman är troligen mycket ovanlig. Där den förekommer hybridiserar den gärna med *ssp. acris*, och suddas därigenom slutligen ut.

Parksmörblomman finns beskriven och illustrerad i SBT 78: 5 s.73, Arvid Nilsson, *Landskronatraktens banvallsflora*.

Ranunculus acris ssp. acris

Ranunculus acris ssp. friesianus

Cardamine flexuosa och ***C. hirsuta***, skogsbräsma och bergbräsma

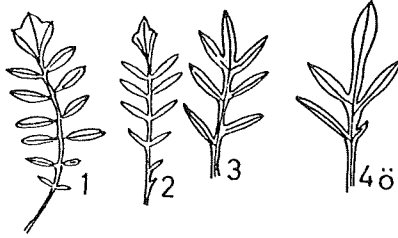
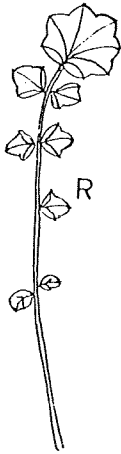
Nyckeln och beskrivningen i Kroken är alltför vag och knapphändig för att ge en säker bestämning av dessa två variabla och närstående arter (vissa plantor kan vara m.el.m. omöjliga att namnge). Den bästa skiljekaraktern är antalet ståndare (examinera minst 5 blommor). Observera att de två yttre ståndarna hos *C. flexuosa* kan vara små och oansenliga och att båda arterna vanligen har håriga bladskaff oavsett om stjälken är hårig eller ej.

- *Cardamine flexuosa*, skogsbräsma. De flesta blommor har 6 ståndare (några kan ha 5 el. sällsynt 4). Huvudstjälk med (3) 4-7 (10) blad. Stjälk oftast (på ca 90 % av exemplaren) hårig nedtill. Stjälk starkt till svagt sicksackformad.
- *Cardamine hirsuta*, bergbräsma. De flesta blommor har 4 el. ibland 5 ståndare (någon blomma kan ha 6). Huvudstjälk med (0) 1-4 (5) blad. Stjälk oftast (på ca 90 % av exemplaren) kal nedtill. Stjälk rak eller svagt sicksackformad.

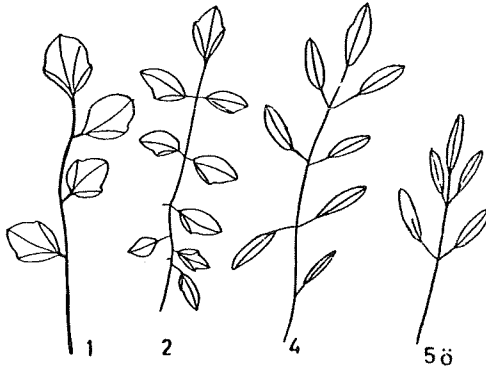
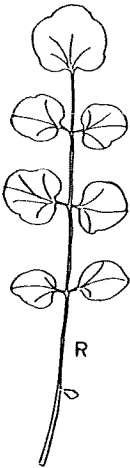
Cardamine pratensis, ängs- och kärrbräsma

De två underarterna av *Cardamine pratensis*: ängsbräsma, ssp *pratensis* och kärrbräsma, ssp *dentata*, kan många gånger vara svåra att säkert skilja åt. Båda underarterna är troligen allmänna i Skåne. (Figur nästa sida!)

	ssp <i>pratensis</i> ängsbräsma	ssp <i>dentata</i> kärrbräsma
Foderblad	under 4 mm långa	över 4 mm långa
Kronblad	8-11 mm långa vita-violetta, oftast med mörkare ådring	12-19 mm långa vita-ljust violetta, sällan med mörk ådring
Småblad på: rosettblad	oskaftade (oftast)	tydligt skaftade
nedre stjälekblad	något skaftade	" "
övre "	oskaftade	" "
Ståndorter	oftast fuktig ängsmark	oftast i kärr, vid stränder (växer blötare än ssp <i>prat.</i>)

Cardamine pratensis ssp. *pratensis*

Cardamine pratensis ssp. *dentata*

***Agrimonia eupatoria*, småborre och *A. procera*, luktsmåborre**

Agrimonia eupatoria, småborre och *A. procera*, luktsmåborre, är båda kalkgynnade arter som företrädesvis växer i torr gräsmark. Luktsmåborren är den ovanligare av de två, men troligen blir den ofta förbisedd och förväxlad med den relativt vanliga småborren. De två snarlika arterna är lättast att skilja åt i fruktstadiet.

	<i>A. eupatoria</i> småborre	<i>A. procera</i> luktsmåborre
Bladundersida	grå, starkt filthårig	grön, föga filthårig
Bladundersidans körtlar	finns, men dolda bland håren	talrika, gula, glänsande, väl synliga
Blombägare	kägelformad, starkt fårad	klockformad, föga fårad
Blombägarnas krokborst	riktade framåt och åt sidorna	riktade framåt, åt sidorna och bakåt

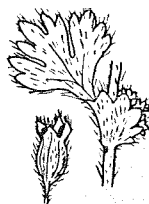
Agrimonia procera

Agrimonia eupatoria

Aphanes, jungfrukam

	A. arvensis Jungfrukam	A. inexpectata Småfruktig jfrk
Stjälk	ganska kraftig	spenslig
Själk- och bladfärg	grågrön	rent grön - gulgrön
Stipler	brett sågtandade	smalt flikiga
Blomknippen	lika långa el. längre än stiplerna	kortare än stiplerna
Foderflikar	snett utåtstående insnörda vid basen	upprätta, i spetsen hopstående
Frukt	grön, inkl foder mer än 2 mm lång	gulbrun, inkl. foder under 2 mm lång

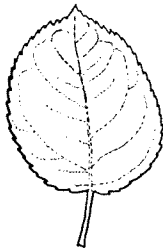
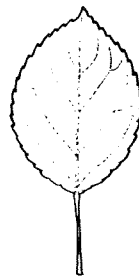
*Aphanes inexpectata**Aphanes arvensis***Fragaria moschata, parksmultron**

Monografi över arten med fotografier och beskrivning av artens ekologi i SBT 80:1 s. 63, Måns Ryberg, *Parksmultronet, Fragaria moschata, en trädgårdstlykting med anpassningsförmåga.*

Malus, apel och vildapel

De äppelträd man träffar på vildväxande ute i naturen är inte alltid vildapel, *Malus sylvestris*, utan ofta rör det sig om kvarstående eller fågelspridda individ av den odlade apeln *M.x domestica*. Vildapelns utbredning i Skåne är dåligt känd då de två arterna inte alltid hållits isär (tidigare betraktades den odlade apeln som en underart, ssp *mitis*, till vildapelns).

	<i>Malus x domestica</i> apel	<i>M.sylvestris</i> vildapel
Grenar	utan tornar	ofta med tornar
Årsskott	tunna el.kraftiga håriga - filthåriga	tunna, nästan kala med skinande rödbrun bark
Blad	håriga, åtm. på undersidan	kala el. sparsamt håriga på nerverna
Bladskaff	kortare än bladskivans halva längd	ung. så lång som blad- skivans halva längd
Knoppar	håriga	kala el. sparsamt håriga
Blomskaff, blom- botten, fodrets utsida.	filthåriga	kala el. nästa kala
Skenfrukt (äpple)	oftast stor (> 3 cm) klotrundelliptiskt äggformig. Grön, gul el. röd. Söt el.sur.	liten (2-3 cm), klot- rund med intryckt bas och topp. Gulgrön, mkt sur.

*Malus x domestica**Malus sylvestris*

Potentilla argentea, femfingerört och stor femfingerört

Potentilla argentea, femfingerört, är en mångformig art som oftast är apomiktisk (bildar frön utan befruktning). På så sätt har det uppstått en mängd m el m konstanta former. Här uppdelas komplexet i två underarter: ssp *argentea*, femfingerört, och ssp *impolita*, stor femfingerört. Även den sistnämnda underarten är sannolikt ganska vanlig i Skåne.

- ssp *argentea* har småblad med breda, utåtstående tänder. Bladkanten är flat el. svagt inrullad. Bladens ovansida är m el m svagt hårig. Kronbladen 4-5 mm.
- ssp *impolita* har småblad med lineära, ofta tandade - flikiga avsnitt. Bladkanten är starkt inrullad. Även bladens ovansida är filthårig. Kronblad 5-7 mm. Växtsättet är mera upprätt. Blommar ngt senare än ssp *argentea*.

Potentilla argentea ssp *argentea*

Potentilla argentea ssp *impolita*

Potentilla norvegica, norsk fingerört

Potentilla norvegica, norsk fingerört, är en införd art som blivit funnen som bofast på åtskilliga lokaler i Skåne. Det är möjligt att den här representeras av två underarter med olika ursprung: den europeiska ssp *norvegica* och den amerikanska ssp *hirsuta*. Namnet *hirsuta* kan förefalla oegentligt sett ur vår synvinkel, då den amerikanska underarten lär vara mindre hårig än den europeiska.

	<i>ssp norvegica</i>	<i>ssp hirsuta</i>
Växtsätt	rikt spärrgrenig	fågrenig, grenar mera uppräta
Småblad på de nedre bladen	smalt äggrunda	omvänt äggrunda
Småbladens tänder	spetsiga	trubbiga
Småbladens uddtand	tydligt utskjutande	föga utskjutande
Stipler	utan el. med 1-2 tänder	med flera tänder

***Potentilla x subarenaria*, grå småfingerört**

Potentilla x subarenaria, grå småfingerört, är en hybrid mellan *P. tabernaemontani*, småfingerört, och *P. arenaria*, gråfingerört, som förekommer långt utanför gråfingerörtens utbredningsområde (närmaste förekomster av gråfingerört finns i Småland och i norra Blekinge). Hybriden är mycket lik småfingerört, men har spridda stjärnhår på bladens undersida (stark lupp el. mikroskop är nödvändig!). Den är troligen ganska vanlig i Skåne.

***Prunus serotina*, glanshägg, och *P. virginiana*, virginiahägg**

Prunus serotina, glanshägg, och *P. virginiana*, virginiahägg, är två odlade häggarter som ibland förvildas. Till skillnad från den vanliga häggen, *P. padus*, har båda uppräta blomställningar, röda frukter och små kronblad. De blommar dessutom betydligt senare än *P. padus*.

- *P. serotina*, glanshägg. Bladkantens tänder är korta och inkrökta (ser därför naggad ut).
- *P. virginiana*, virginiahägg. Bladkantens tänder är hårligt utdragna (ser därför fransad ut).

***Pyrus pyraister*, vildpäron**

Pyrus pyraister, vildpäron, skiljer sig från det vanliga, odlade (och ofta förvildade) pärontädet, genom att grenarna ofta är försedda med tornar, bladen är mindre och rundade och frukten är liten, rundad vid basen och med "träig" konsistens. Det är ännu oklart om de exemplar med vildpäronets karaktärer som man kan finna här och där, är ursprungliga eller om det rör sig om förvildade, frösådda individ från odling i äldre tid. Utbredning är inte känd.

Rosa, rosor

Bestämningsnyckel, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 80: 4 s. 209, Ulf Malmgren, *Släktet Rosa i Sverige*.

***Rubus corylifolius* coll., krypbjörnbär**

Artbeskrivningar, illustrationer av småarter, bestämningsnycklar i:

SBT 81: 4 s. 257, Martensen och Pedersen, *Rubus gothicus* och *närstående arter*.

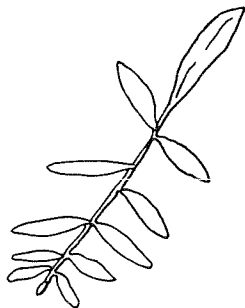
SBT 82: 3 s. 209, Weber och Karlsson, *Rubus suecicus*, ett nytt björnbär av sektionen *Corylifolii*.

SBT 83: 5 s.296, Håkan Wittzell, *Rubus fabrimontanus*, ett för Sverige nytt krypbjörnbär.

***Anthyllis vulneraria*, stor och liten getväppling**

Anthyllis vulneraria är en mångformig art med både inhemska och införda (och tidigare) odlade former. Den kan delas upp i två underarter, där ssp *carpatica*, stor getväppling, är bunden till kulturskapade biotoper som vägrenar, grustag etc. Ssp *vulneraria*, liten getväppling, växer på mera naturliga ståndorter som hållmarker, torra naturbetesmarker o.dyl. Övergångsformer är vanliga, varför underarterna kan vara svåra att hålla isär.

- ssp *carpathica*, stor getväppling, är storväxt och har ett uppstigande eller upprätt växtsätt. Foder (4,5) 5-7 mm brett, sidotänder tydliga, ej pressade mot de övre tänderna. Högladsflikar med parallella sidor, trubbiga. Småblad på blomstjälkens övre blad olikformiga.
- ssp *vulneraria*, liten getväppling, är småväxt och är oftast nedliggande. Foder 2-4 (5) mm brett, sidotänder små och pressade mot de övre tänderna (oftast synliga endast på färskt material). Högladsflikar smalt triangulära, spetsiga. Småblad på blomstjälkens övre blad lika.

Anthyllis vulneraria ssp. carpathica

Anthyllis vulneraria ssp. vulneraria

Laburnum, gullregn och alpgullregn

De gånger man finner "förvildade" exemplar av "gullregn" rör det sig sällan om *Laburnum anagyroides*, gullregn, utan om den mera härdiga *L. alpinum*, alpgullregn. Alpgullregn och gullregn är mycket lika varandra, men med den skillnaden att gullregn har tätt och kort finhåriga årsskott, bladskäft, foder och baljor. I odling är hybridgullregn, *L. x watereri*, numera vanlig. Denna hybrid är nästan helt steril och sätter mycket sparsamt med frön.

Lotus, käringtand och stor käringtand

Det finns införda former av den vanliga käringtanden, *Lotus corniculatus*, som kan vara storväxta, upprätta och rikblommiga. Dessa former, som gärna påträffas längs vägar, tas ofta för stor käringtand, *Lotus pedunculatus*, även om den sistnämnda arten vanligtvis är högre och har längre bladstjälkar och småblad. Fodertändernas utseende på utslagna blommor är det enklaste sättet att skilja arterna åt.

- *Lotus corniculatus*, käringtand. Blomknoppens fodertänder tilltryckta. Inskärningen mellan det övre paret fodertänder är trubbig. Oftast solid stjälk. Högvuxna former med svagt ihålig (men hård) stjälk är tydligt tuvade, utan utlöpare.
- *Lotus pedunculatus*, stor käringtand. Blomknoppens fodertänder utåtböjda. Inskärningen mellan det övre paret fodertänder är spetsig. Tydligt ihålig stjälk. Långa underjordiska utlöpare.

Lupinus nootkatensis, sandlupin

Illustrationer och beskrivning av sandlupin i SBT 75: 5 s. 265, Thomas Karlsson, *Den gammaldags lupinen i Sunnerbo*.

Trifolium hybridum, alsikeklöver

Trifolium hybridum, alsikeklöver, förekommer i två underarter: den vanliga ssp *hybridum*, alsikeklöver, och den mera ovanliga ssp *elegans*, liten alsikeklöver. Båda är från början införda, odlade och förvildade.

- ssp *hybridum* har uppstigande - upprätt stjälk som är kal och åtminstone nedtill ihålig. Småbladen är 2-3 cm långa, med ca 20 par sidonerver. Kronan är först vit, senare rosa och till sist brun. Kronseglet är 7-8 mm.
- ssp *elegans* har nedliggande - uppstigande stjälk som är upptill svagt hårig och nedtill tät (ej ihålig). Småbladen är 1-1,5 cm långa, med 40 par sidonerver. Kronan är från början rödaktig. Kronseglet är 5-6 mm.

***Trifolium pratense*, rödklöver**

Trifolium pratense finns i en ursprunglig, vild form, men är även vanlig som odlad och förvildad. Den odlade formen av rödklöver, ssp *sativum*, har större blommor och småblad och grövre, grenigare och oftast ihålig stjälk. De nedersta bladen brukar vara vissna redan vid blomningen. Denna underart är kal eller nästan kal, medan ssp *pratense* är tilltryckt hårig.

***Vicia sativa* coll., fodervicker och sommarvicker**

Vicia sativa coll. delas oftast upp i två arter: *V. sativa*, fodervicker som är odlad och förvildad samt *V. angustifolia*, sommarvicker, som brukar växa i mera ursprungliga miljöer. Sommarvicker kan delas upp i två varieteter. Arterna inom komplexet är mycket variabla och ibland svåra att skilja åt.

Fodervicker odlades tidigare mycket, men är nu kanske helt försvunnen från Skåne. Arten förväxlas ofta med *V. angustifolia* var *segetalis*.

- Typisk fodervicker har 6-7 par, killika småblad, 20-25 mm lång blomma med violett segel och röda vingar, 5-7 cm lång upprätt balja som är ljusbrun och glest hårig.
- Typisk sommarvicker har 3-5 par, avlånga - lineära småblad, 10-18 mm lång blomma, 3-5 cm lång utåtstående balja som är svart och slutligen nästan kal.
- Var *angustifolia* känns igen genom att hela växten är m el m tilltryckt hårig, blomman oftast flerfärgad (rosa, purpur el.vit) med tilltryckt foder. Den är liten, nedliggande och växer i naturlig grässvål.
- Var *segetalis* är svagt hårig, blomman enfärgat purpurröd med utspärrat foder. Den är större och upprätt och uppträder gärna på åkerrenar och som åkergräs.

***Vicia villosa*, luddvicker och kvarnvicker**

Vicia villosa, luddvicker, är en införd art som är mycket lik den vanliga kråkvickern *V. cracca*. Blomman på luddvicker är 12-20 mm lång och seglets skiva kortare än skaftet, medan blomman på kråkvicker är 10-12 mm lång och seglets skiva lika långt som skaftet. Luddvicker, ssp *villosa*, är en växt som blivit alltmer sällsynt. Tidigare var den relativt vanlig i

Skånes kalktrakter, där den bl.a. uppträdde som ogräs i sandiga åkrar. De två underarter som kan påträffas betraktades tidigare oftast som skilda arter.

- ssp *villosa*, luddvicker, har ullhårig stängel och blad, 20-30-blommiga klasar och 15-20 mm lång blomma. De två nedre fodertänderna är lika långa som el. längre än foderröret.
- ssp *varia* (*V. dasycarpa*), kvarnvicker, har kal el. gleshårig stängel och blad, 6-16-blommig klase och 12-16 mm lång blomma. De tre nedre fodertänderna är kortare än foderröret.

Vicia cracca

Vicia villosa

***Oxalis*, oxalis-arter**

Bestämningsnyckel, tabell över skiljekaraktärer, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 83: 5 s. 299, Thomas Karlsson, *Införda Oxalis-arter i Sverige*.

***Geranium robertianum* var *maritimum*, strandstinknäva**

Geranium robertianum var *maritimum* är en form av stinknäva som växer på steniga havsstränder. Denna form är nedliggande och kal (el.nästan kal). Stjälken är vanligen starkt röd och bladen (även dessa röda) är mindre och med smalare flikar. Frukterna är ljusbruna och kala. (Den vanliga formen har frukter som är mörkbruna och vithåriga i toppen). Den har oftast något mindre blommor.

Euphorbia esula, smalbladig och bredbladig vargtörel

Euphorbia esula, vargtörel, är en införd art som kan påträffas på kulturmark av olika slag. Den är ofta beständig (naturaliserad) ex. på banvallar och i vägrenar. Vargtöreln uppträder i två underarter: ssp *esula*, bredbladig vargtörel, och ssp *tommasiniana*, smalbladig vargtörel. Det är möjligt att det är den smalbladiga vargtöreln som är den vanligare av underarterna i Skåne.

- ssp *esula* har omvänt lansettlika, trubbiga blad. Huvudblomstrålens stödblad är lansettlika - smalt äggrunda. Sekundärblomstrålarna är enkelt el. 1-2 gaffelliktt förgrenade.
- ssp *tommasiniana* har linjära - lansettlika, spetsiga blad. Huvudblomstrålens stödblad är smalt linjära. Sekundärblomstrålarna är upp till 3 ggr gaffelliktt förgrenade.

Euphorbia esula ssp *esula*

Euphorbia esula ssp *tommasiniana*

Tilia x vulgaris, parklind

Parklind är hybriden mellan skogslind och bohuslind. Den är ofta odlad som prydnadsträd i parker, alléer osv. Den kan väl sällan anses förvildad utan kan påträffas som kvarstående från odling. Det finns en uppgift om att denna hybrid ska vara funnen som spontan på Hallands Väderö.

- *Tilia cordata*, skogslind. Blomknippen snett upprätta. Bladnerver av tredje ordningen otydliga. Hårtofsar i bladnervernas vinklar röda - bruna. Frukt ca 6 mm, utan el. med otydliga räfflor.
- *Tilia x vulgaris*, parklind. Blomknippen nedhängande. Bladnerver av tredje ordningen framträdande. Hårtofsar i bladnervernas vinklar vita. Frukt ca 8 mm, med svaga räfflor. Blad vanligen större än på skogslind och med svagare hjärtformad bas.

Hybriden mellan nattljus och jättenattljus (*Oenothera x fallax*) är inte uppgiven från Skåne, men bör kunna finnas då den lätt lär uppstå där föräldraarterna möts. Hybriden har nattljusets små kronblad men jättenattljusets borsthår med röd ansvälld bas. Fodret kan vara rödstrimmigt (om jättenattljuset är den honliga föräldern) eller grönt (om föräldraskapet är det motsatta). Hybriden uppges vara fertil och kunna ge upphov till hybridsvävar med alla grader av variation mellan föräldrarna.

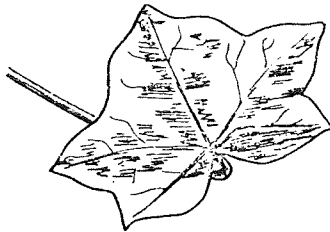
***Cornus alba*, videkornell och rysk kornell**

Cornus alba är, med sina karaktäristiska blodröda kvistar, en välkänd och omtyckt prydnadsbuske i trädgårdar och parker. Den kan påträffas som kvarstående och någon gång förvildad. Traktvis är den vanligare än *C. sanguinea*, skogskornell. *C. alba* representeras i Skåne av två underarter: ssp *alba*, rysk kornell, och ssp *stolonifera*, videkornell, som ofta betraktats som skilda arter. Ssp *stolonifera* är den underart man oftast stöter på.

- ssp *alba*, rysk kornell, är upprätt och saknar vanligen rotsläende grenar. Fruksten med killik bas.
- ssp *stolonifera* (*C. sericea*), videkornell, har nedböjda, rotsläende grenar. Bladen är större än på ssp *alba*. Fruksten med rundad bas.

***Hedera helix* var *hibernica*, storbladig murgröna**

Hedera helix var *hibernica* är en odlad form av murgröna som uppgivits som förvildad vid Gladsax. Den skiljs från den vanliga var *helix* genom sina större, oftast 5-loberade blad som är bredare än långa (5-15 x 8-10 cm). Bladloberna är brett triangulära skilda åt genom en vid vinkel. Bladbasen är djupt hjärtformad. Bladstjälkarna är proportionellt längre (upp till 20 cm) än på den vanliga formen. Bladen är inte helt platta, varför ljuset bryts på ett iögonfallande sätt.

Hedera helix var *hibernica*

Aethusa cynapium, vildpersilja

Aethusa cynapium uppdelas i tre underarter: den vanliga ssp *cynapium*, vildpersilja, som är vanlig på allsköns kulturmark, den mera ovanliga ssp *cynapioides*, stor vildpersilja, som företrädesvis växer i renar och bryn, (mest i södra delen av landskapet?), samt ssp *agrestis*, som är ett sällsynt åkerogräs som betraktas som hotat i det moderna jordbrukslandskapet.

1. Stjälk kantig. Svepeblad (enskilt) lika långa el. kortare än småflockens längd. Stjälk 5-20 cm, rikt spärrgrenig, grön. 1-årig
 ssp *agrestis*, liten vildpersilja
- Stjälk rund el. fårad, men inte kantig, mer än 20 cm. 1 el. 2-årig 2
2. Stjälk upp till 80 cm, fårad och grön, spenslig, fågrenad och upprätt el. nedliggande och spärrgrenig. Svepeblad liklånga med el. längre än småflocken ssp *cynapium*, vildpersilja
- Stjälk över 90 cm, upprätt, finstrimmig och särskilt nedtill grålila - blålila anlupen. Svepeblad liklånga med el. kortare än småflocken
 ssp *cynapioides*, stor vildpersilja

Seseli montanum subsp. *montanum*, fliksäfferot

Beskrivning av arten med illustration i SBT 80: 3 s. 166, Stefan Ekman, *Seseli montanum* subsp. *montanum*, fliksäfferot, ny för Norden.

Anagallis, rödmire och blåmire

Rödmire, *Anagallis arvensis*, kan någon gång ha blå kronblad (var *azurea*). Dessa blå former ska emellertid inte förväxlas med blåmire, *A. foemina*, som är en helt annan art. Till skillnad från rödmire, som är ett relativt vanligt "ogräs" i våra kalktrakter, är blåmire en mycket ovanlig växt. Den är knappast bofast i Skåne, utan har blivit funnen som tillfälligt inkommen ett 10-tal gånger.

- *Anagallis arvensis*, rödmire. Kronblad omvänt äggrunda, upp till 6 mm breda, längs kanten tätt glandelhåriga. Kapsel 5-nervig, med 20-22 frön (dessa ca 1x1,3 mm).

- *Anagallis foemina*, blåmire. Kronblad avlånga, upp till 3,5 mm breda, längs kanten gles glandelhåriga. Kapsel med mer än 5 nerver, med 15-16 frön (dessa ca 1,3x1,6 mm).

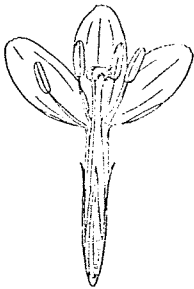
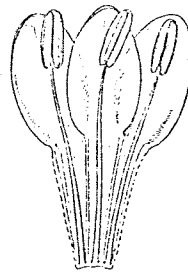

Kronbladskant av

*Anagallis arvensis**Anagallis foemina*

Centaurium, arun

Både *Centaurium erythraea* och *C. littorale* har parallella varieteter med blommorna i huvudlik samling: *C. erythraea* var *capitatum*, huvudarun, och *C. littorale* var *glomeratum*, topparun. Dessa båda varieteter är småvuxna och har därtill ståndarna fästa i kronpipens nedre del, i motsats till var *erythraea*, flockarun, och var *littorale*, kustarun, där ståndarna är fästa i kronpipens övre del. Huvudarun och topparun är mycket ovanliga i Skåne.

Centaurium erythraea var *erythraea**Centaurium erythraea* var *capitatum*

***Galium album* x *verum*, stormåra x gulmåra**

Hybriden mellan stormåra och gulmåra är intermediär mellan föräldrararterna beträffande blommornas färg samt blomställningens och bladens form. Den har sämre fertilitet, men troligen förekommer en viss återkorsning. Hybriden svartnar inte när den torkar (till skillnad från gulmåra). Den är ganska vanlig i Skåne.

***Galium aparine* var *marinum*, snärjmåra**

Galium aparine var *marinum* är en småvuxen form av snärjmåra som växer på steniga el. grusiga havsstränder. Den har endast 1-2 dm långa, nedliggande stjälkar, 1 cm långa blad och vanligtvis ensamma blommor i bladvecken. Även den vanliga ogräsformen var *aparine* och övergångsformer kan finnas på samma biotoper. Utbredningen av var *marinum* är inte känd.

***Galium palustre*, vattenmåra och stor vattenmåra**

Galium palustre, finns i två underarter: ssp *palustre*, vattenmåra, och ssp *elongatum*, stor vattenmåra. Den sistnämnda är till alla delar större och grövre än den allmänna vattenmåran. Den växer blötare (ofta i vatten) än ssp *palustre*. Ssp *elongatum* är troligen ganska vanlig i Skåne. Arten är utförligt behandlad i SBT 87: 2 s. 99, Karin Apelgen, *Stor vattenmåra - en förbisedd svensk växt*.

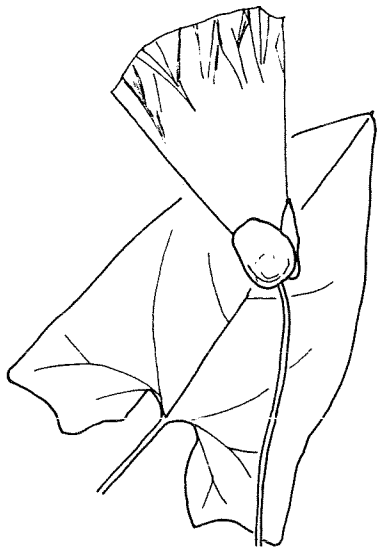
- ssp *palustre*, vattenmåra. Blad 5-20 x 1-3 mm, lansettlika el omvänt äggrunda, m el m hängande. Blomskaft upp till 4 mm långt. Krona 2-3 mm bred.
- ssp *elongatum*, stor vattenmåra. Blad 20-35 x 2-5 mm, lansettlika. Blomskaft över 4 mm långt. Krona 3-5 mm bred.

***Calystegia*, vinda**

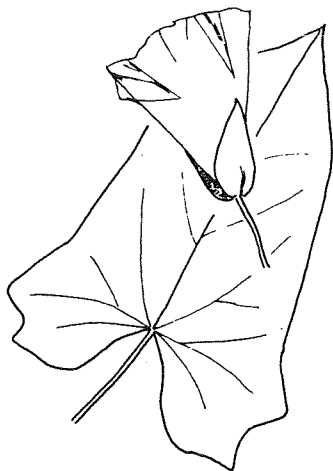
Calystegia sepium förekommer i Skåne i tre underarter: den vitblommiga ssp *sepium*, snårvinda, och de rosa ssp *spectabilis*, skår snårvinda, och ssp *roseata*, västkustsnårvinda. Alla tre underarterna odlas och kan påträffas som förvildade. Ssp *sepium* förekommer även som spontan i Skåne. Den är ganska vanlig över stora delar av landskapet på sötvattenstränder, i snår etc. Även ssp *roseata* är möjligen ett ursprungligt inslag i vår flora (Lerhamn-Nyhamnsläge på den skånska västkusten). Ytterligare en

Calystegia-art med rosa blommor är *C. pulchra*, rosenvinda, en vanlig trädgårdsväxt som lätt förvildar sig. De olika arterna och underarterna kan bilda hybrider, vilket gör bestämningarna av de rosa vindorna än svårare.

(Nyckel på nästa sida).

Calystegia pulchra

Calystegia sepium
(här ssp *sepium*)

1. Blommor vita *C. sepium* ssp *sepium*, snårvinda
 - Blommor skära 2
2. Trubbiga, ägggrunda förblad som delvis täcker över varandra, vid basen "säcklikt" uppblåsta. Bladbasens inskärning rektangulär *C. pulchra*,
 rosenvinda
- Spetsiga (el. ngt rundade), ägggrunda-brett lansettlika förblad som ej eller knappt täcker varandra, vid basen flata el. svagt kölade. Bladbasens inskärning spetsig eller rundad, med divergerande sidor (V-formad) ... 3
3. Bladbasens inskärning rundad *C. sepium* ssp *spectabilis*,
 skär snårvinda
- Bladbasens inskärning spetsig 4
4. Kal (nästan). Blad vanligen kort tillspetsade. Krona oftast vit med blekt skära strimor *C. sepium* ssp *sepium*, snårvinda
- Stjälk och bladskäft oftast håriga. Blad vanligen gradvis avsmalnande till en lång spets. Krona klart skär *C. sepium* ssp *roseata*,
 västkustvinda

***Cuscuta epithymum*, ljungsnärja och klöversnärja**

Cuscuta epithymum är en sällsynt växt som finns i en inhemsk form, ssp *epithymum*, ljungsnärja, som växer på torrängar där den parasiterar på torrängsväxter som ljung, backtimjan, gulmåra etc. Den andra underarten ssp *trifolii*, klöversnärja, är införd (fortfarande kvar i Skåne?) och parasiterar företrädesvis på odlade klöverarter.

ssp *epithymum* *ljungsnärja*

Stjälk	mkt späd, rödaktig
Blomhuvud	5-8 mm
Blommor	2-3,5 mm
Foderflikar	ngt utstående
Ståndare	knappt längre än kronan

ssp *trifolii* *klöversnärja*

kraftigare, gulaktig
8-12 mm
4-5 mm
tryckta intill kronan
tydligt längre än kronan

Cuscuta epithymum ssp *trifolii*

Amsinckia, gullört

Bestämningsnyckel över de arter som blivit funna i Norden, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 82: 2 s. 141, Per Lassen, *Om gullört, Amsinckia, i Norden.*

Lithospermum arvense ssp *coerulescens*, blå sminkrot

Lithospermum arvense ssp *coerulescens*, blå sminkrot, avviker genom sin blå krona från ssp *arvense*, sminkrot. Till skillnad från ssp *arvense* kan den även bli kortlivat perenn. Den blå sminkroten har någon gång blivit funnen som adventiv, men betraktas som inhemsk på några närbelägna lokaler längs Kåsebergaåsen i sydligaste Skåne.

Pulmonaria, lungört

Pulmonaria officinalis, fläckig lungört och *P. obscura*, lungört, betraktas numera som två arter. I många florer (ex. Kroken) behandlas de som underarter av *P. officinalis*. Fläckig lungört är en ovanlig växt. Den växer i näringsrika ädellövskogar i södra Skåne, med förekomsterna koncentrerade till den sydöstra delen (t ex har arten åtskilliga lokaler i Fyledalen). OBS! Det finns dessutom flera odlade och förvildade arter av lungört, som har fläckade eller ofläckade blad. Dessa arter har dock rosettblad med två eller kilformig bladbas till skillnad från *P. officinalis* och *P. obscura* som båda har hjärtformad bladbas.

- *Pulmonaria officinalis*, fläckig lungört, har, som fullt utvecklade, relativt hårda och tjocka rosettblad, som är gulgröna med kraftiga vita el. grönvita fläckar. Bladens ovansida är borsthårig. Foder på nyttslagna blommor är V-format.
- *Pulmonaria obscura*, lungört, har, som fullt utvecklade, relativt veka och tunna rosettblad, som är mattgröna och ofläckade (ibland dock med oregelbundna, ljusare gröna fläckar). Bladens ovansida är mjukhårig. Foder på nyttslagna blommor är smalt U-format.

Pulmonaria obscura

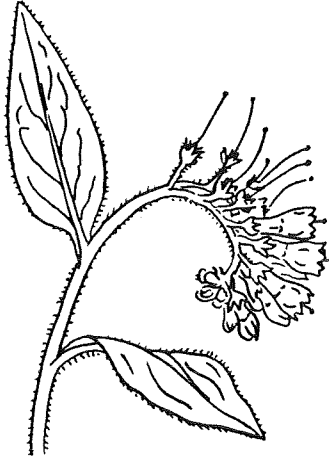
Pulmonaria officinalis

***Symphytum*, vallört**

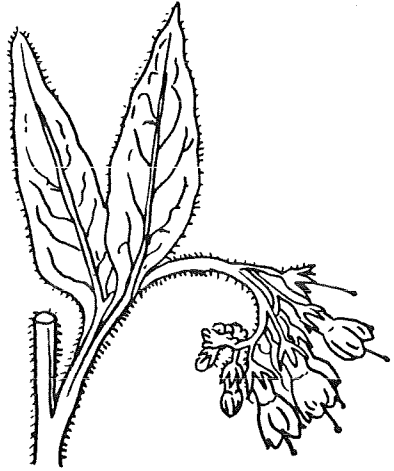
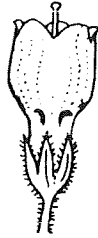
Symphytum är ett kritiskt släkte genom alla de hybrida former mellan *S. asperum*, fodervallört, och *S. officinale*, äkta vallört, man stöter på. Hybriden *S x upplandicum*, uppländsk vallört, är mycket variabel och kan ha än den ena, än den andra föräldraartens karaktärer. Alla karaktärer i nedanstående tabell måste stämma för att man ska kunna anse att det är fodervallört eller äkta vallört man funnit. Exempelvis bör man räkna alla vallörter med halvvägs eller något nedlöpande blad, med blå blommor + nedlöpande blad, lila blommor + icke nedlöpande blad, som hybrider. Nästan allt man träffar på av vallört är hybrider. Troligen är de "rena" arterna mycket ovanliga i Skåne.

	<i>S. asperum</i> fodervallört	<i>S. officinale</i> äkta vallört
Stjälk	borsthårig med grova borst, antingen täta och rel.raka el. glesa, extremt grova och krökta	styvårig, aldrig borsthårig
Blad	ej alls nedlöpande	nedlöpande till minst nästa bladfäste
Foder	kort, ca 1/4 så långt som kronan	långt, hälften så långt som kronan el. längre
Foderflikar	äggrunda	tillspetsade
Krona, form	jämnt utvidgad upptill	ngt hopdragen upptill
" färg	himmelsblå	mörkt purpurlila el. gulvit
Ståndare	knappar kortare och bredare än strängen, jämbreda	knappar längre och smalare än strängen, uppåt tillspetsade
Frukt	matt, rynkig, med välutvecklad fot	glänsande, slät, utan fot

Symphytum asperum

Symphytum x uplandicum

Symphytum officinale

***Symphytum tuberosum*, gul vallört**

Gul vallört har en gulaktig-vit krona. Fodertänderna är omkring 3 gånger så långa som foderröret. Stjälkens mellersta blad är mycket längre än de nedre. Jordstammen är knöllik. Det finns ytterligare en gulblommig vallört, *S. ibiricum*, som är en närstående art. Denna art har dock långa, krypande jordstammar och foder som är delat nästan till basen.

***Callitriche*, länke**

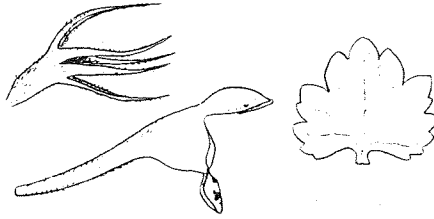
Illustrationer och bestämningsnyckel till plattlänke och närstående arter i SBT 79: 3 s. 165, Karin Martinsson, *Problem kring Callitriche platycarpa, plattlänke*.

***Lamium confertum*, mellanplister**

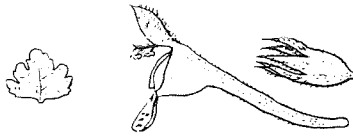
Lamium confertum har uppkommit som en hybrid mellan mjukplister, *L. amplexicaule*, och rödplister, *L. purpureum*. Mellanplister och mjukplister har ofta blivit förväxlade, trots att det rör sig om två väl skilda arter. Mellanplister är troligen en ganska ovanlig art i Skåne, även om den kan vara förbisedd. Normalt är den betydligt större och grövre än mjukplister.

	<i>L. confertum</i> mellanpliser	<i>L. amplexicaule</i> mjukplister
Foder	glest hårigt	tätt, vitgrått hårigt
Fodertänder	längre än resten av fodret, efter blommn. utstående	lika långt som resten av fodret, efter blomningen upprätta el. inkrökta
Kronrör	kortare än fodret	mycket längre än fodret (krona därigenom på långt skaft)
Blommor	nästan alltid enbart normala, öppna blommor	vissa blommor är små och öppnar sig aldrig, självbefruktande

(Tabell från Smålands Flora meddelande nr 18)

Lamium confertum

Lamium amplexicaule

Salvia, salvia-arter

Bestämningsnyckel till de Salvia-arter som påträffats i landet med artbeskrivningar i SBT 82: 3 s. 193, Ulf Gärdénfors, *Dvärgspergel på Öland och stäppsalia i Skåne*.

***Stachys palustris x sylvatica*, knölsyska x stinksyska**

Hybriden mellan knölsyska och stinksyska (*S. x ambigua*) har endast noterats från Skåne några få gånger. I England uppges hybriden vara vitt spridd och att den kan växa i frånvaro av en eller båda föräldrarterna. Då både knölsyska och stinksyska är relativt vanliga växter i Skåne är kanske hybriden förbisedd. Hybridens blad är intermediära till sin form. Den är oftast helt steril (mogna frön produceras sällan).

	<i>S. palustris</i>	<i>S. x ambigua</i>	<i>S. sylvatica</i>
bladskift i % av bladets längd	2-9 %	9-16 %	30-44 %
Kronans färg	blekt skär	klart röd	mörkt lila
Bladen längd/bredd	3,0-5,0	2,0-4,0	1,2-2,0
Lukt (när den krossas)	ej illaluktande	illaluktande	illaluktande

***Linaria repens x vulgaris*, gulsporre x strimsporre**

Hybriden mellan gulsporre och strimsporre har endast blivit noterad några få gånger från Skåne. Då strimsporgen förefaller vara under spridning i vissa delar av landskapet, kan man dock förvänta sig ytterligare fynd av hybriden. Denna bör man alltid söka efter när föräldrarterna växer tillsammans. Hybriden är mycket variabel men brukar ha en gulaktig krona med violetta strimmor. Bladen är oftast något bredare än på gulsporgen. Hybriden är fertil och återkorsningar är vanliga.

***Odontites*, rödtoppor**

Bestämningsnyckel, tabell över skiljekaraktärer, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 81: 3 s. 145, Britt Snogerup, *Släktet Odontites, rödtoppor, i Sverige*.

Detta häfte av SBT kan du erhålla gratis om du kontaktar Britt Snogerup, Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18, 223 61 LUND, tel 046-108965.

***Rhinanthus serotinus*, höskallra och höstskallra**

Rhinanthus serotinus har i Skåne uppträtt i tre underarter. Fortfarande är den senblommande ssp *serotinus*, höstskallra, vanlig i olika slags gräsmark. Den tidigblommande och slättergynnade ssp *vernalis*, höskallra, växer i ogödslad ängsmark och är troligen numera mycket ovanlig. Den tredje underarten ssp *apterus* är ett numera försvunnet åkerogräs, som till skillnad från de andra formerna har ovingade frön.

- ssp *serotinus*, höstskallra. Rikt grenig med långa, utspärrade grenar (mot toppen båglikt uppåtböjda). 2 - flera bladpar mellan översta grenparet och nedersta blomman. Blommar i augusti - september.
- ssp *vernalis*, höskallra. Fågrenig, med korta, snett uppåtriktade grenar. 0-1 bladpar mellan översta grenparet och nedersta blomman. Blommar i juni - juli.

***Verbascum*, kungsljus**

Bestämningsnyckel till de arter av kungsljus som blivit funna i Sverige, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 83: 2 s. 75, Stefan Ekman och Thomas Karlsson, *Grenigt kungsljus och praktkungsljus - två ofta förväxlade arter*.

***Veronica*, veronikaarter**

Illustrationer och tabell över skiljekaraktärer mellan *V. opaca*, *V. agrestis*, *V. polita* och *V. persica* (ludd-, åker-, glans- och trädgårdsveronika) i SBT 74: 5 s 347, Ernst Nilsson, *Veronica opaca in memoriam*.

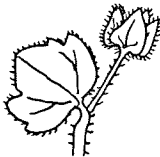
***Veronica anagallis-aquatica* x *V. catenata*, vatten- x dikesveronika**

Hybriden mellan vattenveronika och dikesveronika har blivit funnen på åtskilliga lokaler i Skåne. Den kan endast med säkerhet kännas igen genom sin sterilitet (kapslar utvecklas inte). Hybriden är dock kraftig och brukar ha en mycket längre och bredare blomklase än någon av föräldraarterna. Det uppges att det på en del lokaler finns hybrider som inte är helt pollensterila. Dessa hybrider kan vara mycket svåra att skilja från arterna.

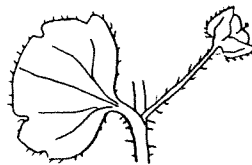
Veronica hederifolia, murgrönsveronika och skuggveronika

Veronica hederifolia har delats upp i två underarter: *V. hederifolia* ssp *hederifolia*, murgrönsveronika och *V. hederifolia* ssp *lucorum*, skuggveronika. Båda underarterna är troligen allmänna i Skåne. Övergångsformer är vanliga (och därför stämmer inte alltid alla karaktärerna i tabellen).

	ssp <i>hederifolia</i> murgrönsveronika	ssp <i>lucorum</i> skuggveronika
Blad	tjocka	tunna
Bladomkrets	"fyrkantig" (oftast bredare än lång)	"rund" (oftast längre än bred)
Blomskäft	med en rad korta hår, för övrigt kala	med en rad korta hår, dessutom med längre hår runtom
Foder	med långa kanthår (0,9-1,2 mm)	med korta kanthår (högst 0,9 mm)
Blomma	6-9 mm bred	4-6 mm bred
Blomfärg	ljusviolett med 16-24 mörkblå ådror	blekt - vitaktigt violett med ca 12 lila ådror
Stift	0,7-1,1 mm långt	högst 0,6 mm långt
Ståndorter	enbart på kulturmark som åkrar, trädgårdar, vägkanter etc	som föregående men även i lövskog, bryn, buskage etc

Veronica hederifolia ssp *hederifolia*

Veronica hederifolia ssp *lucorum*

***Orobanche*, snyltrotsarter**

Bestämningsnyckel, artbeskrivningar och fotografier över alla arter av *Orobanche* som blivit noterade i Sverige i SBT 73: 1 s. 27, John Kraft, *Översikt över Orobanche, snyltrotssläktet, i Sverige.*

***Utricularia*, bläddror**

Bestämningsnyckel, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 73: 5 s. 381, Göran Thor, *Utricularia i Sverige, speciellt de förbisedda arterna U. australis och U. ochroleuca*, samt i SBT 81: 5 s. 273, Göran Thor, *Sumpbläddra, Utricularia stygia, en ny svensk art.*

***Plantago major*, groblad**

Plantago major representeras i Skåne av tre underarter: ssp *major*, gårdsgroblad, som är en vanlig växt främst på mager, hårt trampad kulturmark, ssp *intermedia*, åkergroblad, som även den oftast påträffas på kuiturmark (gärna fet, öppen mark ex.trädgårdsland) samt ssp *winteri*, ängsgroblad, som troligen är bunden till havsstrandängar. Ssp *intermedia* kallades tidigare strandgroblad. Detta namn är numera oegentligt och har sin grund i att man tidigare inte varit medveten om att havsstrandformerna utgör en egen underart. Utbredningen av ssp *winteri* är inte alls känd, medan ssp *intermedia* troligen är ganska vanlig i Skåne. Den vanligaste underarten är säkerligen ssp *major*.

1. Bladskiva oftast 5, 7 el. 9 nervigt, kalt, helbräddat. Kapsel med oftast 6-10 frön. Ax tät ssp. *major*
- Bladskiva oftast 3 el. 5 nervigt, gleshårigt, oftast med grova tänder. Ax täml. gles 2
2. Kapsel med oftast 8-11 frön. Blad täml. tjocka, oftast 3-nerviga. Stängel oftast upprätt ssp. *winteri*
- Kapsel med mer än 15 frön. Blad täml. tunna, 3 el. 5-nerviga. Stängel nedliggande - båglikt uppstigande ssp. *intermedia*

***Sambucus nigra x racemosa*, fläder x druvfläder**

Beskrivning av hybriderna, fotografier i SBT 81: 3 s. 174, Arvid Nilsson, *Hybriderna mellan fläder och druvfläder funnen i Skåne.*

Valeriana officinalis, vänderot

Valeriana officinalis coll. innefattar de högvuxna formerna av släktet vänderot. Arterna är oklart avgränsade från varandra och bestämningen kan vara svår då övergångar mellan dem är vanliga. Komplexet har uppfattats på många olika sätt, men här behandlas *V. officinalis* coll. som två arter: *V. officinalis*, läkevänderot samt *V. sambucifolia*, där den sistnämnda delas upp i två underarter: ssp. *procurrens*, hårig vänderot och ssp *sambucifolia*, flädervänderot. *V. sambucifolia* kan vara ganska ovanlig i Skåne. Den växer oftast fuktigare än läkevänderot.

1. Utan utlöpare. Mellersta stjälkblad med 6-11 par smalt lancettlika bladflikar, ändfliken ungefär lika stor som sidoflikarna. Frukt 2-4 mm, blomma 2,5-5 mm, juli - augusti *V. officinalis*, läkevänderot
- Med utlöpare. Mellersta stjälkblad med 3-6 par brett lansettlika bladflikar, ändfliken störst. Frukt 4-5 mm, blomma 4-8 mm 2
2. Utlöpare under 4 cm. Undre och mellersta stjälkblad intill 20 cm långa, med 3-4 par bladflikar. Bladens undersida korthårig
..... *V. sambucifolia* ssp *sambucifolia*, flädervänderot
- Utlöpare, även underjordiska, över 4 cm. Nedre och mellersta stjälkblad 20-40 cm långa, med 4-6 par bladflikar. Bladens undersida långhårig. Yvigare blomställning
..... *V. sambucifolia* ssp *procurrens*, hårig vänderot

Carlina vulgaris, spåtistel

Carlina vulgaris växer främst på kalkrika torrängar. Den förefaller bli alltmer ovanlig i takt med att arealen naturbetesmark minskar. Spåtisteln är en mångformig art som i Skåne kan delas upp på två underarter: ssp *vulgaris*, spåtistel, och ssp *longifolia*, långbladig spåtistel. Ssp *longifolia* är troligen sällsynt i Skåne. övergångsformer mellan ssp *vulgaris* och ssp *longifolia* har kallats ssp *intermedia*.

(Figur överst, mittemot!)

- ssp *longifolia*, långbladig spåtistel, har oftast endast en korg, 2,5-4 cm bred. Övre stjälkblad platta, inte krusiga, med svaga tornar, form och nerver som fig. Stjälk oftast mer än 30 cm hög.
- ssp *vulgaris*, spåtistel, har oftast flera korgar, 1,5-2,5 cm breda. Alla stjälkblad krusiga, med kraftiga tornar, form och nerver som fig. Stjälk oftast under 30 cm.

Carlina vulgaris
ssp vulgaris

Carlina vulgaris
ssp longifolia

***Doronicum*, gemsrot**

Illustrationer, bestämningsnyckel och artbeskrivningar i SBT 79: 2 s. 73, Thomas Karlsson, *Fyra arter av Doronicum, gemsrot, förvildade*.

***Echinops*, bolltistel**

Bestämningsnyckel, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 80: 4 s. 279, Thomas Karlsson, *Tre arter av Echinops, bolltistel, förvildade i Sverige*.

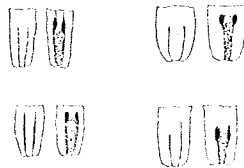
***Matricaria*, baldersbrå och kustbaldersbrå**

Baldersbrå, *M. perforata*, och kustbaldersbrå, *M. maritima*, har uppfattats på olika sätt men betraktas här som två skilda arter. Bladens form och grad av "köttighet" står som skiljekaraktärer i de flesta floror. Men variationen är stor och dessa karaktärer är därför ganska osäkra. Hybriden mellan baldersbrå och kustbaldersbrå har aldrig noterats från Skåne, men finns ex. i England där den bildar intermediära populationer (med vanligtvis en del sterila individ). Kanske är denna hybrid möjlig även hos oss.

- *M. perforata*, baldersbrå. Ettårig. Åsarna på de mogna frukternas insida tydligt åtskilda (gm minst 1/3 av åsarnas bredd). Oljeglandler upptill på fruktens utsida rundade (högst 1,5 ggr så långa som breda).
- *M. maritima*, kustbaldersbrå. 2- el. flerårig. Åsarna på de mogna frukternas insida liggande intill varandra el. smalt åtskilda (gm mindre än 1/4 av åsarnas bredd). Oljeglandler på fruktens utsida långsträckta (vanligtvis 2 ggr så långa som breda).

Matricaria perforata

Matricaria maritima

Senecio, stånds

Bestämningsnyckel för glesstånds, gullstånds och parkstånds i SBT 75: 3 s. 141, Åke Ågren, *Glesstånds, Senecio fuchsii, ny växt under spridning.*

Solidago canadensis x virgaurea, kanadensiskt gullris x gullris

Beskrivningar och illustrationer av hybriden i SBT 70: 1 s. 7, Arvid Nilsson, *Spontana gullrishybrider (Solidago canadensis x virgaurea) i Sverige och Danmark.*

Allium vineale var purpureum, purpursandlök

Allium vineale var purpureum, purpursandlök, har rikblommig blomställning med få eller inga bulbiller (groddknoppar) och blåvioletta kalkblad med ljusare kant, till skillnad från den vanligare var *vineale*, sandlök, som har få eller inga blommor men många bulbiller och blekt blåvioletta kalkblad. Utbredning av var *purpureum* i Skåne är inte känd.

Scilla, Chionodoxa etc, blåstjärna, vårstjärnor etc.

Det finns ett flertal *Scilla*-liknande vårväxter som odlas och gärna förvildar sig (ibland bildar de massbestånd) i parker, gräsmattor etc. I Kroken finns endast två *Scilla*-arter behandlade, varför det kan vara angeläget att ge en enkel översikt över de arter, ur dessa närstående släkten, som vi kan räkna med att träffa på i Skåne.

1. Kalkblad helt fria 2
- Kalkblad nedtill sammanväxta 3

2. Blommor utan el. med ett mkt kort stödblad (brakté) *Scilla*
- Blommor med 2 långa, trådlikt utdragna stödblad *Hyacinthoides*

3. Kalk vitblå (sällan rent vit), ståndarsträngar nedtill hopväxta
 Puschkinia scilloides, porslinshyacint
- Kalk ljusviolett - violblå, ståndarsträngar fria *Chionodoxa*

Scilla

1. Nedre blomskaff mer än 2 cm långt. Kalkblad 6-7 mm långa. Oftast mångblommig. Blad vanl. 2 från varje lök . . . *S. bifolia*, tidig blåstjärna
- Nedre blomskaff högst 2 cm långt. Kalkblad mer än 10 mm långa. Oftast 1-4 blommor. Blad vanl. 2-5 från varje lök 2
2. Blommor upprätta. Kalkblad ca 10 mm långa. Oftast 3-4 blommor. Vanligen 4-5 blad från varje lök *S. amoena*, tuvig blåstjärna
- Blommor lutande, kalkblad ca 15 mm långa. Oftast 1-3 blommor. Vanl. 2-3 blad från varje lök *S. siberica*, rysk blåstjärna

Hyacinthoides

- Kalkblad stjärnlikt utbredda, 5-6 mm långa
. *H. italica*, italiensk blåstjärna
- Kalkblad klocklikt hopslutna med utåtböjda spetsar, 15 mm långa. Inre ståndarsträngar fästa ett stycke upp på kalkbladen
. *H. hispanica*, spansk klockhyacint

(I odling finns ytterligare en art som kan förväntas bli funnen som förvildad, nämligen engelsk klockhyacint, *H. non-scripta*. Denna växt är mycket lik spansk klockhyacint, men har en ngt ensidig klase och smalare klocka).

Chionodoxa

Det finns flera odlade och svåravgränsade arter och hybrider av vårstjärnor som man kan räkna med att finna "förvildade". Av dessa är det kanske möjligt att skilja ut:

- *C. gigantea*, 1-2(-4) stora (3-5 cm), upprätta, blekvioletta blommor. Utan eller med otydligt vitt centrum (inre delen av kalkbladen något ljusare).
- *C. forbesii*, (1-)2-4(-8) medelstora (2,5-4 cm), nickande blåvioletta blommor. Tydligt vitt centrum (inre delen av kalkbladen välavgränsat vita).
- *C. sardensis*, (1-) många (upp till 18), små (2-2,5 cm), nickande, mörkt blåvioletta blommor utan vitt centrum (bara ståndarsträngarna är vita).

Platanthera bifolia, nattviol

Platanthera bifolia är en orkidé som blivit allt ovanligare medan vår andra art *P. chlorantha*, grönvit nattviol, förefaller att ha ökat under de senaste decennierna. *P. bifolia* har nyligen delats upp på två underarter: ssp *latiflora*, skogsnattviol, bunden till näringsrika lövskogar, samt ssp *bifolia*, som brukar växa mera öppet, ex på oögsdlade naturbetesmarker.

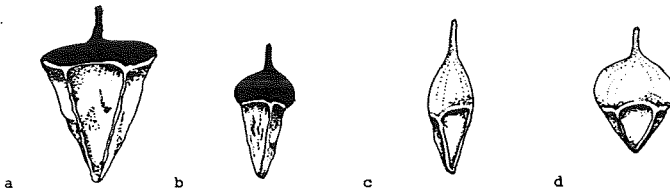
- Sporre (13-) 17-21 (-23) mm lång och läppen (6-) 7-10 (-12) mm lång på blommor i nedre delen av axet. Axet tätblommigt, (3-) 6 (-10) cm långt. Blommor vita - gulvita. Växten 15-30 cm hög ssp *bifolia*, nattviol
- Sporre (25-) 27-35 (-41) mm lång och läppen (10-) 12-14 mm (-16) mm lång på blommor i nedre delen av axet. Axet glesblommigt, (6-) 12 (-19) cm långt. Blommor vita - grönvita. Växten 25-50 cm hög ssp *latiflora*, skogsnattviol

Ruppia maritima, hårnating

Ruppia maritima är mycket mångformig beträffande frukternas form och längden på blomställnings- och fruktskaft. Var *maritima* är former med smala frukter och var *brevirostris* är former med särskilt korta fruktställnings- och fruktskaft.

Sparganium erectum, stor igelknopp

Sparganium erectum kan i Skåne delas upp i 4 underarter, varav ssp *oocarpum* nyligen brutits ut ur ssp *neglectum*. Underarterna skiljes genom frukternas utseende. Den närmare utbredningen av underarterna är inte känd, men ssp *microcarpum* är utan tvekan den dominerande underarten i Skåne. (Översikt nästa sida).

a. ssp *erectum* - b. ssp *microcarpum* - c. ssp *neglectum* - d ssp *oocarpum*

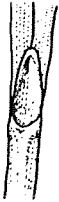
- ssp *erectum*, mörk igelknopp, frukt ostjätkad, 5-8 mm lång (utom sprötet), omvänt pyramidal (i längdsnitt killik). i tvärsnitt tydligt 4-5 kantig, övre delen platt, matt sotaktigt svart.
- ssp *microcarpum*, stor igelknopp, frukt med kort stjälk, 5-8 mm lång (utom sprötet), i tvärsnitt rundad, vid mitten m el m insnörd, därigenom med en tydligt tvärribbig nedre del och en glänsande brunaktig, kupolformigt välvd övre del.
- ssp *neglectum*, glansigelknopp, frukt med kort stjälk, 6-10 mm lång (utom sprötet), i tvärsnitt m el m rundad, avlångt spolformig, ofta hoprynkad vid sprötbasen, glänsande grågul.
- ssp *oocarpum*, klotigelknopp, frukt som ssp *neglectum*, men med få utvecklade, men stora och klotrunda, m el m ljust (grå)bruna frukter.

***Carex muricata* och *C. divulsa*, piggstarr, snårstarr och långstarr**

Piggstarr, snårstarr och långstarr är tre snarlika arter, där det kan behövas en bestämningsnyckel med flera karaktärer för att göra en säkrare bestämning. Piggstarr och snårstarr (den sydliga underarten ssp *lamprocarpa*) är vanliga växter i gräsmark av olika slag. Långstarr finner man oftast i näringsrika lövskogar, bryn etc. Den är relativt vanlig i Skånes kalktrakter, men mycket ovanlig i urbergsbygderna. Mörk snårstarr har en nordlig utbredning och har i Skåne hitintills endast noterats från någon enstaka lokal i den norra delen av landskapet.

1. Äldre rötter violetta under ytterbarken. Fruktgömmen med en ljusare, svampig nedre del som är avskild från den övre delen genom en m el m tydlig tvärfåra. Snärpets vidfästning längre än bred, i spetsen avrundad *C. spicata*, piggstarr
- Rötter inte violetta under ytterbarken. Fruktgömmen utan tydlig svampig nedre del. Snärpets vidfästning lika lång som bred, spetsig 2
2. Nedre ax långt åtskilda (mer än 1 cm), ofta skaftade. Axsamling lång (4-8 cm). Fruktgömmen jämnt avsmalnande till ett täml. långt spröt, som mogna m el m ljust bruna *C. divulsa*, långstarr
- Ax tätsittande, oskaftade. Axsamling rel. kort (oftast 1,5-3,5 cm). Fruktgömmen upptill täml. tvärt hopdragna till ett kort spröt, som mogna mörkbruna - brunsvarta 3

3. Blad 2-3 mm breda. Strån ca 1 mm tjocka. Axsamling rel. smal (högst 1 cm) och föga brokig. Axfjäll bleka. Frukthömmen 3,2-3,6 mm långa, med smal kant, föga utstående *C. muricata* ssp *lamprocarpa*, snårstarr
- Blad 3-4 mm breda. Strån ca 1,5 mm tjocka. Axsamling rel. tjock (vanligen över 1 cm bred). Axfjäll utanför det gröna mittfältet kraftigt rödbruna. Frukthömmen 4,2-4,6 mm långa, med rel. bred kant, utspärrade
 C. muricata ssp *muricata*, mörk snårstarr

*Carex spicata**Carex muricata**Carex divulsa*

Carex serotina coll., grönstarr, ärtstarr och liten ärtstarr

Carex serotina coll. med grönstarr, ärtstarr och liten ärtstarr är närstående växter som kan vara mycket svåra att skilja åt. Alla tre är dessutom relativt vanliga. Grönstarr växer framförallt på frodiga, örtrika ståndorter som kärr, bäckstränder etc, medan *C. serotina* tycks föredra naken, fuktig sand; ssp *serotina* främst på inlandslokaler, som insjöstränder och gruslag (ev i mkt blöta kärr), och ssp *pulchella* främst på havsstränder.

1. Blad 2,5-3,5 mm breda, platta, livligt gröna, slaka (vid pressning starkt hopknycklade). Fruktgömmen 3,5-3,8 mm, jämnt avsmalnande till ett långt, svagt böjt spröt, som är upp till 1/3 av fruktgömmets längd, länge mörkt gröna. Honax äggformade, de nedre ofta långt åtskilda (el. med ett ax från stråets bas) *C. demissa*, grönstarr
- Blad 1,5-2,5 mm breda, m el m matt gröna, ganska fasta (vid pressning ej tillknycklade). Fruktgömmen 2-3 (-3,5) mm, m el m hastigt hopdragna till ett kort, rakt spröt, som är 1/4-1/3 av fruktgömmets längd, som mogna m el m gulaktiga. Honax smalt äggformade - cylindriska, alla oftast samlade i toppen av strået 2
2. Fruktgömmen 2,3-3 (-3,5) mm, svagt uppblåsta. Hanax ofta med ett kort skaft. Honax avlångt äggformade i regel inte sammanklumpade
..... *C. serotina* ssp *serotina*, ärtstarr
- Fruktgömmen 2-2,5 mm, inte uppblåsta (sluter tätt om nöten), ofta ordnade i tydliga längsradar. Hanax oftast oskaftat. Honax mycket tätblommiga, de nedre avlångt äggformade - kort cylindriska, i regel tätt sammanklumpade *C. serotina* ssp *pulchella*, liten ärtstarr

Carex ovalis var argyroglochis, silverstarr

Carex ovalis var *argyroglochis* är en varietet av harstarr som är bunden till lövskog (främst bokskog). Den har uppfattats på olika sätt, från att vara en egen art till att endast vara en ståndortsmodifikation av den vanliga harstarren, var *ovalis*. Här uppfattas silverstarr som en speciell skogsekotyp, som karaktäriseras av lösare tuvor, glesare blomställning, glänsande silvervita axfjäll och ljusgröna fruktgömmen.

***Bromus hordeaceus*, luddlosta, strandlosta och falsk finlosta**

(Figur på motstående sida).

Bromus hordeaceus delas numera upp i 3 underarter. Ssp *thominii*, strandlosta, är en liten, nedliggande form som är bunden till sandfält nära havet. Ssp *hordeaceus*, luddlosta, är vanlig på torr mark, både på m el m naturliga lokaler som hållar, sandfält etc, och på kraftigt kulturpåverade lokaler. Ssp *pseudothominii*, falsk finlosta, växer på liknande ståndorter som luddlosta, och är utseendemässigt intermediär mellan luddlosta och finlosta, *Bromus lepidus*, och har även ansetts vara en fertil hybrid mellan dessa två växter. En annan teori är att både finlosta och falsk finlosta uppkommit i sen tid ur ssp *hordeaceus* genom ett likartat selektionstryck (gräsfrörensning), men att finlostan hunnit samla fler mutationer än falsk finlosta. Finlosta är en ovanlig växt i Skåne, som blivit funnen på kulturskapade miljöer som renar och gräsmattor. Den har troligen blivit spridd genom insädd av rajgräs från England.

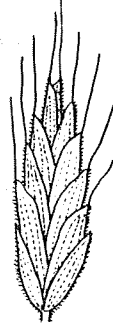
1. Ytterblomfjäll 4,5-6,5 mm långt, kalt, med bred hinnkant som är skarpt vinkelböjd. Mogna frukter längre än innerblomfjället. Småax 8-13 mm långa *B. lepidus*, finlosta
- Ytterblomfjäll oftast mer än 6,5 mm långt, oftast hårigt, med smal hinnkant som är jämt rundad - svagt vinkelböjd. Mogna frukter något kortare än innerblomfjället. Småax 10-20 mm långa 2
2. Strå nedliggande - uppstigande, högst 10 cm. Ytterblomfjäll 6,5-7,5 mm långt, dess borst 3-7 mm långt, rakt el. svagt krökt. Småax genomsnittligt 10 x 2,5 mm stora, svagt håriga el. oftast kala
..... *B. hordeaceus* ssp *thominii*, strandlosta
- Strå upprätt, oftast större (upp till 80 cm högt). Ytterblomfjäll 8-11 mm långt, dess borst 4-11 mm långt, rakt. Småax genomsnittligt 18 x 5 mm stora, oftast håriga 3
3. Ytterblomfjäll 8-11 mm långt, mjukhårigt
..... *B. hordeaceus* ssp *hordeaceus*, luddlosta
- Ytterblomfjäll 6-8 mm långt, nästan kalt
..... *B. hordeaceus* ssp *pseudothominii*, falsk finlosta

***Bromus sitchensis* och *B. willdenowii*, slok- och plattlosta**

Tabell över skillnaderna mellan arterna, bestämningstabell, artbeskrivningar och illustrationer i SBT 83: 2 s. 87, Joakim Ekman, *Sloklosta*, *Bromus sitchensis*, och *plattlosta*, *B. willdenowii*, i Sverige.

Bromus lepidus, småax

Bromus hordeaceus, småax

***Elymus repens* ssp *arenosus*, blågrå kvickrot**

Elymus repens ssp *arenosus* är en underart av kvickrot som är bunden till sandiga havstränder (dyner etc). Utbredningen i Skåne är inte känd.

- Blad inrullade, starkt blågrå. Ax oftast ca 5 cm långt med täml. glest ställda småax ssp *arenosus*, blågrå kvickrot
- Blad flata (upptill ofta ngt inrullade), grön el. blågrå - grågrön. Ax oftast ca 10 cm långt med täml. tätt ställda småax ssp *repens*, kvickrot

***Festuca arundinacea* ssp *uechtriziana*, vallsvingel**

Festuca arundinacea ssp *uechtriziana*, vallsvingel, är en underart som blivit införd med franskt gräsfrö och blivit beständig på en del lokaler, som banvallar och kulturbetesmarker. Vallsvingeln skiljer sig från den inhemska rörsvingeln ssp *arundinacea* genom att den har (korta) utlöpare så att tuvorna därigenom blir löst uppbyggda och växten till slut m.el.m mattbildande (rörsvingeln är tätt tuvad). Vidare har den en mera kortgrenig, därigenom smalare vippa med färre småax (på den kortare av de båda nederst grenarna vanl. endast 2-4 småax). Under vippan är strået oftast strävt. Ytterblomfjället är bredare och borsten fäst under spetsen (på rörsvingel sitter borsten på spetsen av ytterblomfjället). Vallsvingel blommar ca 1 månad tidigare (oftast juni) än rörsvingel. Vallsvingeln är troligen mycket ovanlig i Skåne. Den finns beskriven och illustrerad i SBT 78: 5 s.297, Arvid Nilsson, *Landskronatraktens banvallflora*.

***Festuca ovina* ssp *capillata*, finsvingel**

Festuca ovina ssp *capillata* är en underart av *F. ovina* som är inkommen med tyskt gräsfrö kring sekelskiftet. I Skåne har dock finsvingel blivit funnen på ett par mera naturliga lokaler i skogsmark (planterade barrskogar). I övrigt har finsvingeln endast blivit funnen i gräsmattor, t ex i parker. Den är åtminstone numera mycket ovanlig i Skåne.

- Strån vanligen 1,5-3 dm. Blad korta, 0,4-0,5 mm tjocka. Småax 5-6 mm. Ytterblomfjäll 3-3,5 mm, vanligen med kort borst ssp *ovina*, fårsvingel
- Strån 2-4 dm. Blad ofta intill 20 cm, 0,2-0,4 mm tjocka. Småax 4-5,5 mm. Ytterblomfjäll 2,5-3 mm, utan borst ssp *capillata*, finsvingel

***Festuca rubra*, rödsvingel**

Festuca rubra är en mycket mångformig art som i Skåne representeras både av ursprungliga former och av odlade/förvildade sorter. Övergångsformer och ståndorts modifikationer är vanliga. Arten kan uppdelas i nedanstående underarter för vilka det även finns ekologiska skillnader. Underarternas utbredning i Skåne är inte känd.

- ssp *arenaria*, gråsvingel. Med långa utlöpare. Skottblad borstlika, styva. Småax 9-13 mm långa. Ytterblomfjäll tätt håriga, 6-8 mm långa. Sandfält, dyner.
- ssp *fallax*, tuvsvingel. Tuvad, med korta bågformigt uppstigande skott. Skottblad borstlika, stråblad flata, rent gröna. Upp till 15 cm lång, fåaxig vippa. Ytterblomfjäll brokiga, 4-6 mm långa. Borst minst 1/2 så långt som ytterblomfjället. Insådd med utländskt gräsfrö i gräsmattor (främst parker).
- ssp *litoralis*, marsksvingel. Upp till 45 cm hög. Med korta - långa utlöpare. Skottblad 0,5-0,7 mm i diameter. Vippa hopdragen, 6-8 cm lång. Småax 10-11 mm långa. Ytterblomfjäll blanka, 5-7 mm långa, violett anlupna. Havsstrandängar.
- ssp *pruinosa*, daggsvingel. Tuvad med korta, bågformigt uppstigande skott. Skottblad borstlika. Vippa tät, 2-6 cm lång. Ytterblomfjäll kala, 5-6 mm långa. Blågrön, sällan grön. Torra strandängar (?).

- ssp *rubra*, rödsvingel. Upp till 80 cm hög. Utlöpare av varierande längd. Vippa öppen, 6-14 cm lång. Småax 7-10 mm långa. Ytterblomfjäll kala, sällan violett anlupna, 4-6 mm långa. Grön - blågrön. Ängsmark och allehanda kulturmark.
- ssp *multiflora*. Skott- och stråblad flata. Stor vippa med många småax. Mångblommiga småax (med minst 8 blommor), över 10 mm långa. Småaxens stjälk borsthårig. Ytterblomfjäll 6-8 mm långa, ofta violett anlupna. Grön. Kulturmark. Inkommen bl.a. i Danmark, möjlig i Skåne.

***Koeleria*, tofsäxing-arter**

Tofsäxing, *Koeleria glauca*, är inhemska och ganska vanliga i östra Skåne. Dessutom har två *Koeleria*-arter blivit tillfälligt införda med gräsfrö. Dessa två arter, grön tofsäxing och fin tofsäxing, har endast noterats några få gånger i Skåne. Grön tofsäxing är inhemska på kalkbackar i Danmark, närmast på Själland.

1. Blad rännfomiga, blågröna, utan långa kanthår. Bladslida korthårig. Skärmfjäll trubbiga *K. glauca*, tofsäxing
- Blad platta, gröna, med långa kanthår. Bladslida med mjuka, utstående hår. Skärmfjäll med kort udd 2
2. Småax 5,5-7 mm långa, oftast 2-blommiga, rödbrunt anlupna. Vippa vanl. 8-12 cm. Strå 30-50 cm *K. pyramidata*, grön tofsäxing
- Småax 4-5 mm långa, 2-3-blommiga, oftast bleka. Vippa vanl. 4-7 cm. Strå 20-35 cm *K. macrantha*, fin tofsäxing

***Poa pratensis*, ängsgröe**

Poa pratensis är en mycket variabel art där den vanliga ängsgröen ssp *pratensis* utgöres av de intermediära formerna i en serie mellan de båda ytterformerna smalbladig ängsgröe, ssp *angustifolia*, och smågröe/silvergröe, ssp *irrigata*. Ssp *pratensis* har troligen uppkommit som hybrid mellan de två andra underarterna och förekommer både i ursprungliga former och i odlade (och förvildade) sorter. Smalbladig ängsgröe är troligen ganska vanlig, men lätt att förbise. Den växer gärna i gränsen mellan kultur- och skogsmark (bryn, åkerrenar etc). Ssp *irrigata* kan delas upp i två ekologiskt väl skilda typer: var *irrigata*, smågröe, som växer på strandängar både vid havet och i inlandet, men som även kan påträffas på kulturmark samt var *nobilis*, silvergröe, som växer i gles, torr skogsmark.

Denna typ är speciellt karaktäristisk med sina långa och fina utlöpare som kryper i förnan och sina silvervita bladskivor och småax. Även ssp *irrigata* är troligen vanlig i Skåne.

	ssp <i>angustifolia</i> smalbladig ängsgröe	ssp <i>irrigata</i> smågröe/silvergröe
Strå	rel. högväxt (vanl. 50-90 cm)	lågväxt (vanl. ca 10 cm)
Utlöpare	få och korta, fasta tuvor	flera och förlängda inte tuvbildande
Skottblad	rent gröna, långa, smala (trådlikt hopvikta, högst 1 mm breda)	pruinösa (blådagliga) korta och platta, 3-5 mm breda
Vippa	rel.tät, avlångt - smalt pyramidal, efter blomn. hopdragen, ej pruinös (men ofta rödanlupen) Nederst 3-5 grenar	gles, även efter blomn brett pyramidal. Starkt pruinös. Nederst 1-2 grenar
Småax	små (3-4 mm), gråaktiga rent gröna el. violetta - silvervita	rel stora (4-6 mm)
Skärmfjäll	övre 2,5-3 mm nedre 2-2,5 mm, 1-nervigt	jämnlånga, trenerviga

ssp *pratensis*:

- Skild från ssp *angustifolia* genom längre och finare utlöpare, mindre täta tuvor, bredare blad (platta - rännformiga). Ngt större småax. Bredare och renare grön vippa.
- Skild från ssp *irrigata* genom rent gröna skottblad, mindre och ej pruinösa småax, rikare vippa och grövre utlöpare.

***Setaria*, kolvhirs-arter**

Bestämningsnyckel över de arter i släktet som blivit funna i Sverige, artbeskrivningar i SBT 81: 5 s. 305, Thomas Karlsson, *Två Setaria-arter nya för svenska floran.*

Komplettering till LBF:s program för 1990:

Eftersom en programpunkt blev överhoppad i förra utskicket, kommer här de återstående arrangemangen under innevarande programperiod.

Kvällsexkursion måndagen den 14 maj kl 18.00 till fäladsmarker i närheten av Lund med Håkan Wittzell som ledare. Vi tittar på maskrosor typiska för betesmarker. Anmäl dig till Håkan Wittzell, tel 046-11 68 53 (begränsat deltagarantal).

Exkursion söndagen den 10 juni till Møns Klint med Bengt Örneberg och John Kraft som ledare.

Samling sker vid färjeläget i Dragør kl 08.45, där buss möter för vidare färd under dagen. Kostnad för arrangemanget i Danmark 100:-. Anmälan genom inbetalning till föreningens postgiro 8 35 22-3 senast 15 maj. Färja går från Limhamn 07.45. (Särskilda rabatter finns för pensionärer. Dessutom finns ett rabattkort med 5 enkla resor). Återresan till limhamn beräknas ske med färjan kl 19.30. Medtag matsäck för hela dagen samt stövlar.

Exkursion söndagen den 2 september till Skråbeån med Kjeil-Arne Olsson som ledare. Samling för samåkning på P-platsen i Botan kl 08.00 eller vid Nymölla AB:s stora P-plats (vid fabriksgrindarna) kl 09.30. Matsäck och stövlar rekommenderas.

Sammanträde fredagen den 21 september kl 19.00 på Växtekologen. Föredrag av Anders Bohlin och Mats Geijer: Floran på Halle- och Hunneberg. Eftersits på Botaniska Museet. Anmälan till denna till: Lunds Botaniska Förening, Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18, 223 61 LUND; senast 19 sept.

Ljugarafton fredagen den 19 oktober kl 19.00 på Växtekologen. Mera härom i nästa program.

ÄLDRE MEDLEMSBLAD

Föreningens medlemmar kan gratis erhålla de tidigare utgivna medlemsblad som finns i lager. För icke medlemmar kostar de 10 kr/styck. Om man inte är medlem och vill ha kvarvarande medlemsblad, får man dem alltså kostnadsfritt genom att bli medlem i föreningen!

MEDLEMSSKAP I LBF

Det enklaste sättet att bli medlem är att kontakta distributören, tel.: 046/108965 eller ordf 046/109558 (123755). de träffas oftast också på mötena. Det går också att direkt inbetala årsavgiften på 65 kronor, till postgiro 8 35 22 - 3, Lunds Botaniska Förening. Glöm då ej att ange både namn och adress, samt ett klart påpekande att det gäller nytt medlemskap. Vi får varje år några anonyma inbetalningar.

LBF är en ideell förening, med främsta syfte att sprida intresset för botanik och stödja botanisk forskning. Föreningen ordnar föredrag cirka 10 gånger om året, och dessa följs av eftersitsar till självkostnadspris. Föreningen ordnar också exkursioner, dels en- eller tvådagsturer inom Sydsverige, dels längre resor. Flertalet av de senare har gått till Medelhavsområdet. Naturskydd, främst syftande till att skydda hotade skånska växter, ingår också i programmet. Föreningen driver genom särskilda arbetsgrupper inventeringsprojekten Skånes Flora och Blekinge Flora. Även andra floraprojekt stöds, f.n. framför allt Smålands Flora.

